

TEMATICKÉ OKRUHY PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT DLE RVP ZV

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

- **Ekosystémy**

EnV 1/1 – les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa)

EnV 1/2 – pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí)

EnV 1/3 – vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii)

EnV 1/4 – moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého)

EnV 1/5 – tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás)

EnV 1/6 – lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky)

EnV 1/7 – kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

- **Základní podmínky života**

EnV 2/1 – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení)

EnV 2/2 – ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás)

EnV 2/3 – půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině)

EnV 2/4 – ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů)

EnV 2/5 – ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás)

EnV 2/6 – energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky)

EnV 2/7 – přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí**

EnV 3/1 – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství

EnV 3/2 – doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace)

- EnV 3/3** – průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti)
- EnV 3/4** – odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny)
- EnV 3/5** – ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV)
- EnV 3/6** – změny v krajině (krajinu dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy)
- EnV 3/7** – dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)
- **Vztah člověka k prostředí**
- EnV 4/1** – naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace, lidé)
- EnV 4/2** – náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí)
- EnV 4/3** – aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace)
- EnV 4/4** – prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví)
- EnV 4/5** – nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

- **Evropa a svět nás zajímá**
- MEGS 1/1** – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa
- MEGS 1/2** – místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu
- MEGS 1/3** – naši sousedé v Evropě
- MEGS 1/4** – život dětí v jiných zemích
- MEGS 1/5** – lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy- **Objevujeme Evropu a svět**

MEGS 2/1 – naše vlast a Evropa

MEGS 2/2 – evropské krajiny

MEGS 2/3 – Evropa a svět

MEGS 2/4 – mezinárodní setkávání

MEGS 2/5 – státní a evropské symboly

MEGS 2/6 – Den Evropy

MEGS 2/7 – život Evropanů a styl života v evropských rodinách

MEGS 2/8 – životní styl a vzdělávání mladých Evropanů

- **Jsme Evropané**

MEGS 3/1 – kořeny a zdroje evropské civilizace

MEGS 3/2 – klíčové mezníky evropské historie

MEGS 3/3 – evropská integrace

MEGS 3/4 – instituce Evropské unie a jejich fungování

MEGS 3/5 – čtyři svobody a jejich dopad na život jedince

MEGS 3/6 – co Evropu spojuje a co ji rozděluje

MEGS 3/7 – mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy **receptivních činností**:

- **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení**

MeV 1/1 – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě

MeV 1/2 – rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných

MeV 1/3 – hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů)

MeV 1/4 – hledání rozdílů mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením

MeV 1/5 – chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel

MeV 1/6 – identifikování základních orientačních prvků v textu

- **Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality**

MeV 2/1 – různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce

MeV 2/2 – rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem

MeV 2/3 – hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality)

MeV 2/4 – vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje)

MeV 2/5 – identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá

MeV 2/6 – identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)

- **Stavba mediálních sdělení**

MeV 3/1 – příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií)

MeV 3/2 – principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost)

MeV 3/3 – příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající)

- **Vnímání autora mediálních sdělení**

MeV 4/1 – identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení

MeV 4/2 – výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci

MeV 4/3 – prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu

- **Fungování a vliv médií ve společnosti**

MeV 5/1 – organizace a postavení médií ve společnosti

MeV 5/2 – faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování

MeV 5/3 – způsoby financování médií a jejich dopady

MeV 5/4 – vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy

MeV 5/5 – role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování

MeV 5/6 – role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam)

MeV 5/7 – vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti)

MeV 5/8 – role médií v politických změnách

Tematické okruhy **produktivních činností**:

- **Tvorba mediálního sdělení**

MeV 6/1 – uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení

MeV 6/2 – tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium

MeV 6/3 – technologické možnosti a jejich omezení

- **Práce v realizačním týmu**

MeV 7/1 – redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média

MeV 7/2 – utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu

MeV 7/3 – stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti

MeV 7/4 – faktory ovlivňující práci v týmu; pravidelnost mediální produkce

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

- **Kulturní diference**

MuV 1/1 – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti

MuV 1/2 – člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika

MuV 1/3 – poznávání vlastního kulturního zakotvení

MuV 1/4 – respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy)

MuV 1/5 – základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě

- **Lidské vztahy**

MuV 2/1 – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci

MuV 2/2 – udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové odlišnosti nebo generační příslušnost

MuV 2/3 – vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti)

MuV 2/4 – předsudky a vžitá stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace)

MuV 2/5 – důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích

MuV 2/6 – uplatňování principu slušného chování (základní morální normy)

MuV 2/7 – význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti

MuV 2/8 – tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého

MuV 2/9 – lidská solidarita, osobní příspěvek k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy

- **Etnický původ**

MuV 3/1 – rovnocennost všech etnických skupin a kultur

MuV 3/2 – odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost

MuV 3/3 – postavení národnostních menšin

MuV 3/4 – základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti

MuV 3/5 – různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa

MuV 3/6 – projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku

- **Multikulturalita**

MuV 4/1 – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti

MuV 4/2 – multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování

MuV 4/3 – specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost

MuV 4/4 – naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem

MuV 4/5 – význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání

- **Princip sociálního smíru a solidarity**

MuV 5/1 – odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám

MuV 5/2 – nekonfliktní život v multikulturní společnosti

MuV 5/3 – aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin

MuV 5/4 – otázka lidských práv, základní dokumenty

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Osobnostní rozvoj

- **Rozvoj schopností poznávání**

OSV 1/1 – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění

OSV 1/2 – cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

OSV 1/3 – dovednosti pro učení a studium

- **Sebepoznání a sebepojetí**

OSV 2/1 – já jako zdroj informací o sobě

OSV 2/2 – druzí jako zdroj informací o mně

OSV 2/3 – moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah ke mně samému; moje učení; moje vztahy k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí

- **Seberegulace a sebeorganizace**

OSV 3/1 – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle

OSV 3/2 – organizace vlastního času, plánování učení a studia

OSV 3/3 – stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení

- **Psychohygiena**

OSV 4/1 – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému

OSV 4/2 – sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích

OSV 4/3 – dobrá organizace času

OSV 4/4 – dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.)

OSV 4/5 – hledání pomoci při potížích

- **Kreativita**

OSV 4/6 – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích

Sociální rozvoj

- **Poznávání lidí**

OSV 5/1 – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

OSV 5/2 – rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech

OSV 5/3 – chyby při poznávání lidí

- **Mezilidské vztahy**

OSV 6/1 – péče o dobré vztahy

OSV 6/2 – chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc

OSV 6/3 – lidská práva jako regulativ vztahů

OSV 6/4 – vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)

- **Komunikace**

OSV 7/1 – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků

OSV 7/2 – cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání

OSV 7/3 – dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování)

OSV 7/4 – specifické komunikační dovednosti (monologické formy - vstup do tématu „rétorika“)

OSV 7/5 – dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů)

OSV 7/6 – komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)

OSV 7/7 – efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace

OSV 7/8 – pravda, lež a předstírání v komunikaci

- **Kooperace a kompetice**

OSV 8/1 – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.)

OSV 8/2 – rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny)

OSV 8/3 – rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnutí situací soutěže, konkurence

Morální rozvoj

- **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**

OSV 9/1 – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí

OSV 9/2 – problémy v mezilidských vztazích, zvládnutí učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci

- **Hodnoty, postoje, praktická etika**

OSV 10/1 – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí

OSV 10/2 – vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.

OSV 10/3 – pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu)

OSV 10/4 – dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

- **Občanská společnost a škola**

VDO 1/1 – škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole

VDO 1/2 – způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů)

VDO 1/3 – formy participace žáků na životě místní komunity

VDO 1/4 – spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci

- **Občan, občanská společnost a stát**

VDO 2/1 – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku)

VDO 2/2 – Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti

VDO 2/3 – základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciacie, různorodost)

VDO 2/4 – principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

- **Formy participace občanů v politickém životě**

VDO 3/1 – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby)

VDO 3/2 – obec jako základní jednotka samosprávy státu

VDO 3/3 – společenské organizace a hnutí

- **Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování**

VDO 4/1 – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie

VDO 4/2 – principy demokracie

VDO 4/3 – základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)

VDO 4/4 – význam Ústavy jako základního zákona země

VDO 4/5 – demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti